

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PODNIKOHOSPODÁŘSKÁ

Výhody a nevýhody paušálních daňových výdajů

Positives and Negatives of Flat Tax Costs

Student: Veronika Kozoková

Vedoucí bakalářské práce: Dr Mgr. Damian Czudek, Ph.D.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra podnikohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student: **Veronika Kozoková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R020 Ekonomika podniku
Specializace: 03 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Výhody a nevýhody paušálních daňových výdajů**
Positives and Negatives of Flat Tax Costs
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Proces stanovení daně z příjmu fyzické osoby u živnostníka s příjmy z maloobchodu
  3. Pravidla uplatňování daňových výdajů ve skutečné výši a paušálních daňových výdajů
  4. Právní a ekonomické aspekty stanovení základu daně za použití paušálních či reálných daňových výdajů
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.
- PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů: s komentářem 2016: zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2016, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2016, vyhlášky, pokyny a sdělení GŘ a MF ČR, judikatura*. 16. vydání. Olomouc: Anag, 2016. ISBN 978-80-7554-011-9.
- RADVÁN, Michal. *Finanční právo a finanční správa - berní právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4732-7.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

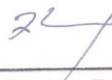
Vedoucí bakalářské práce: **Dr Mgr. Damian Czudek, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 05.05.2017

Ing. Josef Kašík, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě, dne 3.5.2017

Věrnika Kozoková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Dr Mgr. Damianu Czudkovi, Ph.D., za poskytnuté rady, vstřícnost a odborné vedení.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Proces stanovení daně z příjmu fyzické osoby u živnostníka s příjmy z maloobchodu	6
2.1 Základní pojmy související s daní z příjmů fyzické osoby	6
2.2 Vývoj paušálních daňových výdajů	7
2.3 Paušální výdaje a švarcsystém	13
2.4 Paušální výdaje a uplatňování jiných daňově právních předpisů.....	15
2.4.1 Daň silniční	15
2.4.2 Daň z přidané hodnoty	15
2.4.3 Zákon o evidenci tržeb	16
2.4.4 Ostatní právní předpisy	16
3. Pravidla uplatňování daňových výdajů ve skutečné výši a paušálních daňových výdajů	17
3.1 Paušální daňové výdaje a současnost	17
3.1.1 Změna při uplatňování manželky a dětí	17
3.2 Změny způsobu uplatňování výdajů	18
3.2.1 Úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji - přechod ze skutečných výdajů na paušální ...	18
3.2.2 Úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji – přechod z paušálních výdajů na skutečné.....	19
3.3 Výpočet daně u vybrané fyzické osoby – živnostníka za roky 2014, 2015 a 2016	20
3.3.1 Základní informace o podnikající fyzické osobě	20
3.3.2 Vstupní data	21
3.3.3 Převodový můstek.....	30

3.3.4 Rok 2015 při použití paušálních výdajů.....	31
3.3.5 Rok 2016 při použití paušálních výdajů.....	33
3.3.6 Posouzení výhodnosti a shrnutí.....	34
4. Právní a ekonomické aspekty stanovení základu daně za použití paušálních či reálných daňových výdajů	35
4.1 Daňový subjekt – ekonomické aspekty	35
4.1.1 Administrativní náklady spojené s daněmi	35
4.2 Daňový subjekt – právní aspekty	36
4.2.1 Nepřehlednost a složitost přechodových můstků.....	36
4.3 Správce daně – ekonomické aspekty.....	38
4.3.1 Jednoduchost a rychlost zpracování podaných daňových přiznání.....	38
4.3.2 Vyloučení možnosti umořování daňové ztráty	39
4.3.3 Riziko nedostatku informací	40
4.4 Správce daně – právní aspekty.....	42
4.4.1 Dodatečné daňové přiznání – zneřehlednění situace a zvýšení administrativy	42
5. Závěr	44
Seznam použité literatury.....	46
Seznam zkratek	50
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

1. Úvod

Daně jsou s životem běžného člověka svázány již od nepaměti. V průběhu několika století prošly mnoha reformami. S novými možnostmi, které průběžně pokrok doby poskytoval, bylo potřeba neustále upravovat i daně, jejich výše a možnosti uplatňování. Při výběru daní bylo mimo jiné nutností rozlišovat mezi drobnými živnostníky a velkými podniky. Pro obě dvě skupiny později vznikly dvě odlišné daně z příjmů, každá se svými specifiky a jinými možnostmi. Tato práce je zaměřena na malé živnostníky – podnikající fyzické osoby a daň, kterou ze své činnosti odvádí.

Cílem této bakalářské práce je zjištění výhod a nevýhod paušálních daňových výdajů, které mohou uplatňovat fyzické osoby – podnikatelé.

První kapitola poslouží k seznámení čtenáře se základními pojmy, které se k zákonu o dani z příjmů fyzických osob váží. Rovněž je zde rozebírána problematika švarcsystému, která je s problematikou paušálních výdajů úzce propojena. Aby ovšem čtenář pochopil provázanost, je prvně nastíněn vývoj paušálních daňových výdajů v České republice a jsou zde rozebrány příčiny změn jejich procentní výše. Poslední částí kapitoly je zaměření se na provázanost paušálních výdajů s jinými daňově právními předpisy.

Další kapitola je zaměřená na současný stav paušálních výdajů. Je zde vysvětlen přechod mezi reálnými a paušálními výdaji a naopak. Zároveň je zde provedena praktická část práce, kdy je na reálně fungujícím živnostníkovi nasimulován přechod z reálných výdajů na výdaje paušální a je provedeno srovnání dat s rokem předchozím. Údaje a výpočty jsou zpracovány do přehledných tabulek, které jsou součástí příloh. Nedílnou součástí kapitoly je shrnutí a vyhodnocení výhodnosti možného přechodu na paušální výdaje.

Vyústěním hledání výhod a nevýhod je třetí kapitola, kde jsou popsány ekonomické a také právní aspekty, které mohou ovlivnit fyzickou osobu při rozhodování o tom, jaký druh výdajů bude uplatňovat. Zároveň ale pohlíží na aspekty očima správce daně, díky čemuž můžeme vidět nevýhody z tohoto plynoucí pro stát a rovněž vyvstávající komplikace pro pracovníky státní správy. Pro lepší pochopení problematiky se zde nachází i teoretické příklady.

Závěr práce je soustředěn na celkové shrnutí zmiňované problematiky paušálních výdajů.

2. Proces stanovení daně z příjmu fyzické osoby u živnostníka s příjmy z maloobchodu

Pokud nahlédneme do historie daní z příjmů v porevolučním období, musíme zmínit, že tyto daně se staly součástí daňové soustavy s účinností od 1. ledna 1993. Řadí se do daní přímých, důchodového typu. Dále rozlišujeme daň z příjmů fyzických či právnických osob. Co se týče státního rozpočtu, po nepřímých daních tvoří daně z příjmů druhou nejdůležitější položku z hlediska podílu na celkovém daňovém indexu.¹ I z tohoto důvodu je jejich odvod poměrně důležitým aspektem. Právním předpisem upravujícím tuto problematiku je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Tak jako každý právní vztah, tak také daňověprávní vztah obsahuje své charakteristické konstrukční prvky. Těmi jsou:

- daňový subjekt,
- objekt zdanění,
- základ daně,
- sazba daně,
- korekční prvky,
- rozpočtové určení,
- správce daně,
- podmínky placení.²

Tato práce však není primárně zaměřena na daň z příjmů jako na celek, nýbrž na její část, proto veškeré její prvky nebudou rozebrány dopodrobna.

2.1 Základní pojmy související s daní z příjmů fyzické osoby

Začněme tedy s jedním z nejzákladnějších pojmů, který je vhodné si vymezit, a to předmět daně. Co je předmětem daně z příjmů fyzických osob nám definuje §3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Abychom správně pochopili, které příjmy jsou a které příjmy nejsou

---

¹ GRŮŇ, Lubomír. *Daňové právo finanční* [online].

² RADVAN, Michal. *Finanční právo a finanční správa: berní právo*. s. 33

předmětem daně, je důležité pečlivě nastudovat negativní vymezení v odst. 4 zmiňovaného ustanovení.³

Jakmile víme, co se je předmětem zdanění, měli bychom také znát výši sazby daně. Její výše je dána pevným procentem. Takto stanovena ovšem nebyla vždy, v minulosti si sazba prošla různými změnami a odvíjela se od výše příjmů. Od roku 2008 je její výše stanovena zákonodárci na 15 % ze základu daně a v blízké budoucnosti se neočekává její změna. U zaměstnance, tedy osoby, která má příjem ze závislé činnosti, je základem daně tzv. superhrubá mzda. Jedná se de facto o hrubou mzdu, která je zvýšená o částky pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je v důsledku vyplácených mezd povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.⁴ Jiná situace je u podnikatelů, kde není možno základ daně snižovat o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění hrazené za sebe.

2.2 Vývoj paušálních daňových výdajů

Výdajové paušály nejsou výdobytkem současné doby. Jedná se o věc dlouhodobě známou, existující již od dob Rakouska – Uherska. Nejdříve je mohli využívat zaměstnanci, teprve poté živnostníci. Dokonce se v období první republiky týkaly výhradně a pouze zaměstnanců, podnikající fyzické osoby paušální výdaje využívat nemohly. Zaměstnanecké výdajové paušály existují dodnes např. v Německu, kde se tímto způsobem snaží zákonodárci podpořit mobilitu pracovní síly, kompenzaci nákladů na stravování nebo osobnostní rozvoj zaměstnance. Sehrávají tak pro zaměstnance důležitou stimulační a motivační roli, která v České republice chybí.⁵

V období socialismu soukromé podnikání nemohlo téměř existovat, i přesto se zde objevovala možnost, že by finanční orgán mohl stanovit u živnostníků výdaje paušálem. Například

---

³ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů: s komentářem 2016 : zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2016, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2016, vyhlášky, pokyny a sdělení GFŘ a MF ČR, judikatura.* s.50

⁴ VÝVOJ SAZBY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/sazby--vzory--tabulky/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>.

⁵ Zaměstnanecký výdajový paušál – pojem dosud neznámý?. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4671v6654-zamestnanecky-vydajovy-pausal-pojem-dosud-neznamy/>.

vyhláška z roku 1961 upravila výdajové paušály u některých druhů příjmů. Paušální výdaj u příjmů z přechodného ubytování byl ve výši dvou třetin příjmů, u příjmů z nájemného činil 30 %, u příjmů z chovu kožesinových zvířat, včel či ze sběratelské činnosti činil 50 % a u příjmů ze svozu dřeva 40 %.

V porevolučním období byly výdajové paušály pro podnikající fyzické osoby poprvé stanoveny zákonem. Již v roce 1993 měli podnikatelé nárok uplatnit výdaje procentem z příjmů, když vstoupil v platnost zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.⁶

Jak bylo uvedeno výše, poprvé se v porevolučním období mohli s paušálními výdaji poplatníci setkat od roku 1993. Zákonodárci tehdy schválením zákona, který mj. obsahoval i ustanovení o paušálních výdajích, chtěli především zjednodušit administrativu pro drobné podnikatele a zároveň je tímto krokem podpořit ve znova vzkvétajícím tržním hospodářství. Podle toho, jaký druh příjmů živnostník měl, mohl uplatnit výdaje v různé procentní výši. Po svém zavedení bylo nastavení sazeb v procentních výších, které můžeme vidět v tabulce 2.1. Je evidentní, že zákonodárci chtěli motivovat občany k podnikání a tímto krokem jim mnohé ulehčili.

Kromě lehké úpravy procentní sazby provedenou ještě v roce 1993 zákonem č. 157/1993 Sb.,⁷ kterou se v § 7 odst. 7 písm. c) 30 % sazba nahradila u příjmů ze živností 25 %, nastalo dlouhé, více než desetileté období beze změn.

---

⁶ FALADA, David a Marek STARÝ. *Dějiny daní a poplatků*. s. 89

⁷ Zákon č. 157/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb. a zákona č. 96/1993 Sb., zákon České národní rady č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., a zákon České národní rady č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Tabulka 2.1 Sazby paušálních výdajů k 1. 1. 1993

Druh příjmů	Sazba
zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství	50 %
živnosti	30 %
jiné podnikání dle zvláštních předpisů	30 %
užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv	30 %
z nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním	30 %
příjmy z nájmu	20 %

Zdroj: vlastní zpracování § 7 a § 9 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v původním znění

K první velké změně ve výši paušálů došlo v roce 2005 a to novelou provedenou zákonem č. 545/2005 Sb.⁸ U všech druhů příjmů tehdy došlo k nárůstu sazeb, u živností navíc došlo k rozdělení na živnosti řemeslné a ostatní. (Tabulka 2.2)

Důvody navýšení jsou popsány ve sněmovním tisku číslo 1040, z IV. volebního období Poslanecké sněmovny. Jednalo se o vládní návrh zákona. Vláda v důvodové zprávě k novele, která byla součástí sněmovního tisku 1040 uvedla, že „účelem návrhu je zjednodušit zákon a snížit administrativní náročnost jak na straně poplatníka, tak i správce daně při prokazování daňově účinných výdajů. V současné době (tj. v roce 2005) uplatňuje paušální výdaje ...necelých 18 % celkového počtu poplatníků s příjmy podle § 7 zákona. Uplatněné paušální výdaje však činí pouhé 1 % celkově uplatňovaných výdajů poplatníky fyzickými osobami. Z toho je vidět, že stávající paušál je vhodný pouze pro malé podnikatele. Zvýšením paušálu na 50 % lze očekávat, že se oba uvedené ukazatele zvýší, přičemž negativní dopad na veřejné

---

⁸ Zákon č. 545/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony

*rozpočty odhadujeme na cca 1,7 mld Kč.*⁹ Laicky řečeno, důvodem navýšení sazeb od roku 2005 bylo motivování fyzických osob k masivnějšímu využívání paušálních výdajů.

Význam této novely spočíval rovněž v tom, že poprvé od roku 1993 došlo k diferenciaci výše paušálu pro řemeslné živnosti a ostatní „neřemeslné živnosti“, přičemž u živnosti řemeslných se paušál stanovil na 60 %, kdežto o ostatních se stanovil na 50 %. Výčet řemeslných živností najdeme v § 20 zákona č. 455/1991 Sb.,¹⁰ v příloze č.1 k ŽZ, přičemž podrobný popis náplní řemeslných živností najdeme v současné době v nařízení vlády č. 278/2008 Sb., v platném znění.

Další změnou, která přišla s rokem 2008, bylo zrušení možnosti připojit k paušálním výdajům i náklady na sociální a zdravotní pojištění. Od té doby až do současnosti jsou výdaje na zdravotní a sociální pojištění výdajem nedaňovým.

Hned v následujícím roce došlo opět ke změnám – navýšení sazeb, kdy v září 2009 nabyt účinnosti zákon č. 289/2009 Sb.,¹¹ který novelizoval zákon o daních z příjmů, a to zpětně již pro rok 2009. Tato novela zvýšila výdajové paušály u řemeslných živností (z 60 % na 80 %), u ostatních živností z 50 % na 60 % (viz. tabulka 2.2). Důvody navýšení jsou popsány ve sněmovním tisku číslo 515/2, z V. volebního období Poslanecké sněmovny.¹² Jednalo se sice o vládní návrh zákona, ale toto navýšení bylo přijato v rámci pozměňovacího návrhu. Co bylo důvodem zde není přesně řečeno, nicméně pokud vezmeme v úvahu tehdy probíhající silnou ekonomickou krizi, můžeme se domnívat, že důvodem bylo ulehčení daňové zátěže pro živnostníky v tehdejší nelehké době. Jednalo se o poslední zvýšení sazeb dosud, od roku 2010 můžeme pozorovat jejich klesající trend (Tabulka 2.2).

---

⁹ *Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony.* Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=1040&ct1=0>.

¹⁰ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

¹¹ Zákon č. 289/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹² *Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.* Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=515&ct1=2>.

V roce 2011 přišla další změna v podobě zavedení nového druhu příjmu, který nese název „příjmy z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku“. Pro tento příjem byla stanovena sazba ve výši 30 %.

Tabulka 2.2 Vývoj sazeb paušálních výdajů v letech 2005, 2009 a 2010

Druh příjmů	Sazba		
	2005	2009	2010
ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	80 %	80 %
ze živnosti řemeslné	60 %	80 %	80 %
ze živnosti (vyjma živnosti řemeslné)	50 %	60 %	60 %
z jiného podnikání podle zvláštních předpisů	40 %	60 %	40 %
z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv	40 %	60 %	40 %
z nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním	40 %	60 %	40 %
z pronájmu majetku nezařazeného v obchodním majetku	30 %	30 %	30 %

Zdroj: vlastní zpracování zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Nejvýznamnějším krokem, který v souvislosti s paušálními výdaji nastal, je tzv. limitace neboli stanovení absolutního limitu výše příjmů, za které lze uplatnit paušální výdaje. K zásadním úpravám došlo koncem roku 2012, kdy novela provedena zákonem č. 500/2012 Sb.¹³ počínaje rokem 2013 stanovila hodnotové stropy na paušální výdaje. To znamená, že bez ohledu na hodnotu výdaje stanovenou procentem jako výdaj pro účely tvorby základu daně lze uplatnit maximálně částku stanovenou v Kč. Toto omezení se pro rok 2013 ale živnostníků ještě nedotklo. Ke zpřísnění u živnostníků došlo až o dva roky později, od 1. ledna 2015, dle novely provedené zákonem č. 267/2014 Sb.¹⁴

¹³ Zákon č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů

¹⁴ Zákon č. 267/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Jak je vidět v tabulce č. 2.3, od roku 2015 lze u živnostníků paušální výdaj uplatnit v plné výši dle procenta jen tehdy, když roční zdanitelný příjem nepřekročí mezní hodnotu 2.000.000 Kč. Reálně to znamená, že v korunovém vyjádření živnostník řemeslný může uplatnit jako výdaj maximálně 1.600.000 Kč (80 % z 2.000.000 Kč), živnostník neřemeslný může uplatnit jako výdaj maximálně 1.200.000 Kč (60 % z 2.000.000 Kč). Důvody tohoto kroku vůči živnostníkům jsou popsány ve sněmovním tisku číslo 252, z VII. volebního období Poslanecké sněmovny, vládního návrhu zákona. Vláda v důvodové zprávě k novele jako důvod mj. uvedla, že tento krok přinese do veřejných rozpočtu navíc cca 0,5 mld. Kč v roce 2016. Dále je v důvodové zprávě uvedeno, že „...původním záměrem pro stanovení paušálních výdajů bylo snížit a zjednodušit administrativu drobným podnikatelům spojenou s podnikáním. Ten se však na straně poplatníků s příjmy ze samostatné činnosti vzhledem k výši paušálních výdajů vytrácí s tím, že výdajové paušály se v současné době (tj. v roce 2014 a předcházejících) stávají spíše nástrojem pro nadměrnou optimalizaci daně“.¹⁵ Fakticky tak všechny druhy příjmů již od roku 2015 podléhají limitaci, co se paušálních výdajů týče.

Pokud se tedy na stav paušálních výdajů podíváme nyní, podnikající fyzická osoba, která se rozhodne za rok 2016 uplatnit výdaje procentem, se bude řídit limity a sazbou paušálních výdajů, které jsou shodné s uvedenými v tabulce 2.3.

Tabulka 2.3 Sazby a limity daňových paušálních výdajů za rok 2016

Druh příjmů	Sazba	Limit za rok
z řemeslných živností, zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	nejvýše 1 600 000 Kč
ze živností volných, vázaných i koncesovaných	60 %	nejvýše 1 200 000 Kč
svobodná povolání (lékaři, daňoví poradci, ...)	40 %	nejvýše 800 000 Kč
příjmy z pronájmu	30 %	nejvýše 600 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=252&CT1=0>.

2.3 Paušální výdaje a švarcsystém

Zamysleme se na moment nad změnami výši procentních sazeb a správnosti jejich nastavení.

Jevem, který významně souvisí s navýšením paušálních výdajů od roku 2009 (a to zejména u řemeslných živnostníků) je tzv. švarcsystém. Tímto slovem nazýváme stav, kdy firma pro výkon své běžné činnosti nezaměstnává zaměstnance v pracovně-právním poměru, ale uzavírá obchodní vztah s fyzickou osobou-majitelem živnostenského listu. Tato osoba fakturuje firmě v podstatě částku představující součin sjednané hodinové sazby a počtu odpracovaných hodin. Jaký má tato situace pro obě strany dopad, pokud jedna strana tohoto vztahu, fyzická osoba-živnostník, uplatňuje své výdaje paušálem? Abychom si mohli odpovědět na tuto otázku, zkusíme se zamyslet nad níže uvedeným příkladem, který nám poukáže na fiskální dopady. Vezmeme si za příklad živnostníka, podnikajícího v řemeslné výrobě, kde je spolu s příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství nejvyšší sazba pro paušální daňové výdaje.

Živnostník – řemeslník odpracuje pro jinou společnost za celý rok 230 dnů (roční fond pracovní doby 2016 má 250 dnů minus 20 dnů ŘD), čili 1 840 pracovních hodin. Hodinová sazba řemeslníka je 200 Kč. Roční příjem je tudíž 368 000 Kč. Řemeslník si sám podá daňové přiznání, ve kterém si uplatní paušální výdaj ve výši 80 %, tj. 294 400 Kč, bez prokazování čehokoliv. Základ daně činí 73 600 Kč, daň před slevou pak 11 040 Kč (15 % z 73 600 Kč), po slevě 24 840 Kč je daň nulová. Pojistné na sociální zabezpečení v takovém případě činí 23 313 Kč, čili minimum. Povinná platba na veřejné zdravotní pojištění dělá 21 555 Kč. Živnostníkovi po zaplacení všech těchto 3 povinných odvodů státu zůstane k dispozici 323 132 Kč (368 000 Kč – 23 313 Kč – 21 555 Kč). Měsíčně má tudíž tento živnostník čistý příjem 26 927 Kč. Firma, pro kterou takto pracuje a fakturuje v rámci švarcsystému musí na tohoto „živnostníka-zaměstnance“ vydat za rok 368 000 Kč, za měsíc průměrně 30 666 Kč.

Pojďme se podívat na tuto situaci z jiného pohledu, a to že živnostník nebude účasten švarcsystému. Stejný člověk pracuje pro stejnou společnost, jak je uvedeno výše. Chce mít stejnou životní úroveň jako kdyby pracoval v rámci švarcsystému, tj. mít měsíční čistý příjem cca 27 000 Kč. V tom případě musí být jeho hrubá mzda 36 200 Kč. Superhrubá mzda činí 48 508 Kč (36 200 Kč + 9 050 Kč jako 25 % sociálního pojištění placeného firmou + 3 258 Kč jako 9 % veřejného zdravotního pojištění placeného firmou). Z této superhrubé mzdy činí záloha na daň ze závislé činnosti 7 290 Kč (15 % z 48 600 Kč po zaokrouhlení na stokoruny

nahoru), po odpočtu základní měsíční slevy 2 070 Kč pak záloha na daň činí 5 220 Kč. Čistá mzda zaměstnance je pak 26 998 Kč (36 200 Kč – 2 353 Kč jako 6,5 % sociální pojištění sražené zaměstnanci – 1 629 Kč jako 4,5 % zdravotního pojištění sražené zaměstnanci – 5 220 Kč jako záloha na daň dle uvedeného výpočtu). Společnost, pro kterou takto pracuje mimo rámec švarcsystému, musí na tohoto zaměstnance stejné kvality vydat za měsíc 48 508 Kč (36 200 Kč hrubá mzda + 9 050 Kč sociální pojištění za zaměstnavatele + 3 258 Kč zdravotní pojištění za zaměstnavatele), za rok cca 582 000 Kč. Orientační měsíční úspora činí zhruba 17 842 Kč (o cca 60 % více), roční úspora je tedy u jednoho takového zaměstnance již závratných 214 000 Kč.

Z uvedeného příkladu je naprosto zřejmé, že vysoké procento paušálních výdajů přímo vybízí u řemeslných profesí – ale nejen u nich, zaměstnavatele, aby nezaměstnávali fyzické osoby v řádném pracovně-právním vztahu, ale aby setrvali ve švarcsystému. Platí zde pravidlo, že čím vyšší výdajový paušál lze použít, tím je úspora zaměstnavatelů větší. V našem výše uvedeném příkladu stát ztratí ročně na dani z příjmů fyzických osob cca 62 000 Kč, protože v případě zaměstnání řemeslníka za něj zaměstnavatel odvede státu daň, za každý měsíc 5 220 Kč. V případě, že řemeslník není zaměstnán, ale pracuje v režimu švarcsystému, pak je jeho daň za měsíc rovna nule. Na sociálním pojištění stát ztratí 113 523 Kč (9 050 Kč + 2 353 Kč = 11 403 Kč x 12 = 136 836 Kč u zaměstnání, 23 313 Kč u švarcsystému), na zdravotním pojištění ztratí 37 089 Kč (3 258 Kč + 1 629 Kč = 4 887 Kč x 12 = 58 644 Kč u zaměstnání, 21 555 Kč u švarcsystému). V součtu ztráta státu činí oněch výše zmiňovaných 214 000 Kč a tato částka naopak zůstává v majetku společností - zaměstnavatelů v režimu švarcsystému. Proto z pohledu veřejných rozpočtů výdajové paušály u živnostníků musíme hodnotit jako velmi negativní jev, dojde-li k zapojení takových živnostníků do švarcsystému, zejména u živností řemeslných se sazbou 80 %, ale i u ostatních živností se sazbou 60 % bude situace velmi podobná, přičemž v oblasti sociálního a zdravotního pojištění bude stejná, odlišnost může být u daně. Z hlediska prosperity firem je tomu přesně opačně. Otázkou ovšem je, jaké priority a zejména cesty vláda preferuje při tvorbě a naplňování veřejných rozpočtů.

2.4 Paušální výdaje a uplatňování jiných daňově právních předpisů

Jako vhodné se jeví rovněž popsání právní situace fyzických osob, které uplatňují paušální výdaje dle § 7 odst.7 ZDP z pohledu jiných zákonů, a to jak daňových, tak i zákonů upravujících práva a povinnosti podnikatelů.

2.4.1 Daň silniční

Fyzická osoba-živnostník uplatňující paušální výdaje se stane poplatníkem daně silniční, pokud pro podnikání používá alespoň jeden měsíc jedno motorové vozidlo, resp. jeho přípojné vozidlo. Způsob uplatňování výdajů je v tomto případě pro vznik povinnosti přiznat a zaplatit daň silniční irelevantní. Nezáleží na tom, zda poplatník uplatňuje skutečné nebo paušální výdaje. Během uplatňování paušálních výdajů sice neexistuje tzv. obchodní majetek a daňové odpisy hmotného majetku jsou „schovány v paušálu“. Odpisy probíhají evidenčně, v pomocné evidenci hmotného majetku, což motorové vozidlo (s pořizovací cenou nad 40 tisíc Kč) ve většině případů je. Živnostník musí posoudit pouze jednu otázku: zda v daném roce používal motorové vozidlo ke svému podnikání či nikoli, bez ohledu na způsob uplatňování výdajů. Samozřejmě musí být současně splněna podmínka, že vozidlo je registrováno v České republice. Motorová vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určena výlučně k přepravě nákladů a registrována v České republice jsou předmětem daně silniční vždy, bez ohledu na používání nebo nepoužívání pro podnikání. Stačí, když je živnostník zapsán jako provozovatel v technickém průkazu. Jestliže tomu tak je, je živnostník povinen beze zbytku splnit povinnosti dle zákona o dani silniční.¹⁶

2.4.2 Daň z přidané hodnoty

Dalším daňovým zákonem, který může uplatňovat fyzická osoba-živnostník uplatňující paušální výdaje, je zákon č.235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Tento zákon ovšem v sobě neobsahuje vůbec žádnou úpravu, která by se jakkoli vztahovala speciálně k plátcům DPH, kteří zároveň jsou nebo byli v režimu paušálních výdajů na dani z příjmů fyzických osob. Z tohoto vyplývá, že každá fyzická osoba s paušálními výdaji má stejná práva a

---

¹⁶ Zákon č. 16/1993 Sb., Zákon České národní rady o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů

povinnosti jako fyzická osoba, uplatňující skutečné výdaje. Pokud fyzická osoba uplatňuje paušální výdaje, nemusí vést daňovou evidenci či účetnictví, tedy nemusí evidovat všechny přijaté a vydané doklady (nemusí o nich účtovat). Zde má zdánlivou výhodu, zjednodušení, výrazné snížení administrativní náročnosti. Ale pokud je fyzická osoba i plátcem DPH, potom musí splnit povinnost, kterou ukládá § 100 ZDPH. Zde je stanoveno, že plátce je povinen vést v evidenci veškeré údaje vztahující se k jeho daňové povinnosti, a to v členění potřebném pro sestavení daňového přiznání k DPH, souhrnného hlášení nebo kontrolního hlášení. Ve své podstatě tak musí fyzická osoba vkládat do účetního systému veškeré doklady přijaté i vydané a administrativní náročností se téměř vyrovnává náročnosti vedení daňové evidence. Rozdíl je pouze v tom, že osoba s paušálními výdaji pak nemusí zaznamenávat do agend „pokladna“ a „banka“ úhrady přijatých dokladů o vstupech do podnikání, které byly uhrazeny dodavatelům hotovostně nebo bankovním převodem. Soubor povinností dle zmiňovaného paragrafu zákona tak téměř odstraňuje u plátců DPH výhodu paušálních výdajů z hlediska pracnosti.¹⁷

2.4.3 Zákon o evidenci tržeb

Zákon, který je rovněž nutno brát v potaz, je zákon č.112/2016 Sb., o evidenci tržeb. Tento zákon je účinný od 1.prosince 2016 a dosud (k 5. 4. 2017) nebyl novelizován. Ani tento právní předpis ve svém původním, dodnes platném znění neobsahuje žádnou speciální úpravu pro fyzické osoby s paušálními výdaji. Jestliže živnostník splní podmínky stanovené v zákoně o evidenci tržeb, pak je od určitého data povinen stanoveným elektronickým způsobem evidovat své tržby.¹⁸

2.4.4 Ostatní právní předpisy

Závěrem lze konstatovat, že oblast paušálních výdajů je legislativně upravena pouze zákonem o dani z příjmů, jakožto speciální záležitost této daně. Ostatní právní předpisy uplatňování paušálních výdajů nijak významně neovlivňují.

---

¹⁷ Zákon č. 235/2004 Sb., zákon o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Zákon č. 112/2016 Sb., zákon o evidenci tržeb

3. Pravidla uplatňování daňových výdajů ve skutečné výši a paušálních daňových výdajů

3.1 Paušální daňové výdaje a současnost

Jak píše Suchá (2006), jak v době minulé, tak také i v současnosti můžeme v daňovém přiznání uplatnit paušální výdaje. Pro mnoho fyzických osob je tato možnost nejvýhodnější a zároveň nejjednodušší cestou. Nemusí být vedena daňová evidence, ale jen evidence příjmů a pohledávek. Taktéž nemusí být prokazovány daňové výdaje podle dokladů, ty jsou vypočteny procentem z příjmů, tedy z peněz, které jsme v příslušném roce skutečně obdrželi. Tímto způsobem mohou vzniknout výdaje podstatně vyšší, než byly ve skutečnosti.¹⁹

Pro výdaje za rok 2016 jsou využívány stejné procentní výše a limity pro jednotlivé typy podnikání, jako v předchozích letech. Procentní výše jsou stejné od roku 2010, limity byly zavedeny v roce 2015 (viz. tabulka č. 2.3 v předchozí kapitole).

3.1.1 Změna při uplatňování manželky a dětí

V současné době musí osoba podávající daňové přiznání dobře promyslet, zda se mu paušální výdaje opravdu vyplatí. Podle aktuálního znění zákona o daních z příjmů²⁰ totiž nemůže plátce daně uplatnit zvýhodnění na manželku (případně manžela) a děti, pokud se rozhodl uplatňovat výdaje paušálem.

Novela zákona o daních z příjmů, která se ovšem projeví až příští rok, tj. v roce 2018, již bude umožňovat uplatnění slevy na manželku (manžela) a daňové zvýhodnění na dítě i při paušálních výdajích. Na druhou stranu zároveň dojde k omezení maximální částky výdajů, které si poplatník bude moci uplatnit. Z důvodu těchto zásadních změn si poplatník, který bude podávat daňové přiznání za rok 2017, bude moci vybrat, zda si vybere úpravu starou – tj. pro rok 2016 (vyšší paušální výdaje bez možnosti slevy na manžela/ku a dítě) nebo si

---

¹⁹ SUCHÁ, Jana. *Daňový paušál ano či ne?*. s. 14

²⁰ dle §35a, §35c zákona č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů, v platném znění

vybere novou úpravu pro rok 2018, která umožňuje slevy na manžela/ku a daňové zvýhodnění na dítě a zároveň s sebou nese nižší paušální výdaje.

3.2 Změny způsobu uplatňování výdajů

Fyzická osoba (dále jen „FO“) může zároveň mezi jednotlivými zdaňovacími obdobími libovolně měnit způsob uplatnění výdajů – ze skutečných na paušální a naopak. Změna způsobu uplatňování daňových výdajů může mít na FO daňový dopad. FO, která se rozhodne pro změnu uplatňování výdajů postupuje dle §23 odst. 8 ZDP. Dle tohoto odstavce musí FO upravit výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji, z kterého se bude vycházet pro výpočet základu daně. Úpravy se provádějí za zdaňovací období předcházející tomu období, ve kterém došlo ke změně. Jak bude upraven rozdíl mezi příjmy a výdaji bude záležet na tom, zda FO vedla účetnictví, daňovou evidenci dle § 7b ZDP nebo evidenci dle § 9 odst. 6 ZDP. V každém z těchto případů se použije jiný postup.

3.2.1 Úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji - přechod ze skutečných výdajů na paušální

Jestliže FO, která vede daňovou evidenci změní způsob uplatňování skutečných výdajů na paušální výdaje, je povinna provést úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji. Přesněji řečeno, je povinna zvýšit rozdíl mezi příjmy a výdaji za zdaňovací období předcházející této změně o:

- „Hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem,
- Cenu nespotřebovaných zásob (při případném dalším prodeji nespotřebovaných zásob, které byly takto zahrnuty do ZD dle § 7 ZDP, se bude dále jednat o příjem dle § 10 ZDP, přičemž příjem bude pouze rozdíl, o který převyšuje cena, za kterou byly nespotřebované zásoby prodány, cenu nespotřebovaných zásob, které již byly dodaněny),
- Zůstatky vytvořených rezerv“. (Dvořáková, 2016, s. 255)

Dále, jak píše Dvořáková (2016, s. 255), z § 23 odst. 8 písm. b) bod 2 ZDP vyplývá, že FO je z tohoto titulu oprávněna ke stejnému okamžiku snížit rozdíl mezi příjmy a výdaji o:

- „Hodnotu dluhů, které by při úhradě byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů, s výjimkou přijatých a zaplacených záloh,

- *Úplatu z finančního leasingu, která se do základu daně zahrne pouze v poměrné výši připadající ze sjednané doby na příslušné zdaňovací období.“*

3.2.2 Úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji – přechod z paušálních výdajů na skutečné

Jestliže FO změní způsob uplatňování z výdajů paušálních na výdaje skutečné, je povinna provést úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji. Konkrétně se musí provést zvýšení rozdílu mezi příjmy a výdaji za zdaňovací období předcházející této změně o hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem.

Tímto dochází k pouhému zvýšení o hodnotu pohledávek, čímž je myšlena její jmenovitá hodnota; u pohledávky získané postoupením její pořizovací cena a u pohledávky získané bezúplatně cena stanovená dle předpisu o oceňování majetku. Jestliže byla FO plátcem DPH nebo jím byla v době vzniku pohledávky, tak se jmenovitá hodnota pohledávky snižuje o výši DPH, pokud došlo ke splnění vlastní daňové povinnosti na výstupu. Nutno dodat, že v tomto případě zákon o daních z příjmů nepřipouští snížit rozdíl mezi příjmy a výdaji o hodnotu dluhů. Jestliže by došlo v následujícím zdaňovacím období – kdy již uplatňuje poplatník výdaje ve skutečné výši - k úhradě dluhu vzniklého v období uplatňování výdajů procentem z příjmů, není možné tuto částku s ohledem na ustanovení § 25 odst. 1 písm. zd) ZDP zahrnout do daňových výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů.²¹

---

²¹ DVOŘÁKOVÁ, Veronika. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016.*, s. 258

3.3 Výpočet daně u vybrané fyzické osoby – živnostníka za roky 2014, 2015 a 2016

Pro účely analýzy daňového zatížení v případě uplatňování paušálních daňových výdajů a skutečných daňových výdajů byla vybrána konkrétní podnikající fyzická osoba. Fyzická osoba souhlasila s poskytnutím dat potřebných ke zpracování této části práce, data jsou vytažena z ekonomického a účetního programu Pohoda.

K dispozici byly poskytnuty data za uplynulé tři roky. Na začátku se vyčíslí veškeré výdaje, které podnikající fyzická osoba musela vynaložit do veřejných fondů při uplatňování skutečných daňových výdajů. Pomocí vstupních údajů bude poté provedena simulace přechodu z uplatňování skutečných výdajů na paušální výdaje v roce 2015. Rok 2014 tudíž poslouží pro srovnání s rokem 2015, který ale bude zatížen o dodatečné daňové přiznání a přechodový můstek. Proto bude navíc pro další srovnání uveden rok 2016 i v paušálních výdajích. Cílem tedy bude v praxi poukázat na to, který systém vedení výdajů je výhodnější. Nutno zdůraznit, že toto je velice diskutabilní, poněvadž výhodnost je individuální a případ od případu se liší.

3.3.1 Základní informace o podnikající fyzické osobě

Fyzická osoba podniká v oblasti maloobchodního prodeje knih. Své podnikání začala již v roce 1992 a od té doby aktivně působí. Jedná se o živnost volnou. Náš figurant zaměstnává dva zaměstnance, oba na zkrácený úvazek. Kromě provozování maloobchodní prodejny prodává své zboží rovněž přes e-shop. Zboží balí a expedují jak sama FO, tak rovněž zaměstnanci. Většina příjmů FO plyne formou hotovostních úhrad a plateb kartou, jen ve výjimečných případech jsou za prodané zboží vystavovány faktury. Bankovní účet vlastní jeden, v české měně. Převažující část výdajů jsou výdaje na nákup zboží, u kterého při následném prodeji pracuje s marží 20 %. Kromě mzdových nákladů má rovněž i režijní náklady, a to ve formách nájemného za prodejnu, nákupu energií, telekomunikačních služeb, oprav a udržování, nákupu režijního materiálu a nákupu účetních služeb od externí firmy. Mimo to vlastní dva hmotné majetky – budovu malého skladu, který se nachází mimo prodejnu a osobní silniční motorové vozidlo. Po celou dobu podnikání živnostník provozuje svou činnost bez zásadnějších odchylek od výše popsaného stavu a dlouhodobě vykazuje přiměřenou ziskovost.

3.3.2 Vstupní data

Pro lepší orientaci, pochopení a ucelenost jsou vstupní data vloženy přímo zde, nikoli do příloh.

Rok 2014

Zdanitelné příjmy ze živnosti (provozování prodejny včetně e-shopu) byly ve výši 1 942 868 Kč, jednalo se o příjmy z prodeje zboží. Celkové daňové výdaje včetně daňových odpisů (ty činily 12 745 Kč a týkaly se nemovité věci – budovy) byly 1 589 101 Kč. Základ daně dle dílčího základu daně podle § 7 ZDP tudíž činil **353 767 Kč**.

Tab. č. 3.3.1 Nezdánitelné části základu daně dle § 15 ZDP

Položka	Částka
Poskytnuté bezúplatné plnění (dary)	6 430 Kč
Penzijní připojištění	7 200 Kč
Soukromé životní pojištění	5 400 Kč
Celkem nezdánitelné části základu daně	19 030 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně po snížení o nezdánitelné části základu daně (tabulka. č. 3.3.1) činil 334 737 Kč.

Tab. č. 3.3.2 Závěrečný výpočet daňové povinnosti

Položka	Částka
Zaokrouhlení	334 700 Kč
Daň dle sazby dle § 16 ZDP	50 205 Kč
Základní sleva na dani na poplatníka	24 840 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Konečná daň naší FO (výpočet v tabulce č. 3.3.2) činila v tomto roce **25 365 Kč**.

Tab. č. 3.3.3 Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci – stav k 31. 12. 2014

Položka	Částka
DHM v zůstatkové ceně bez DPH ²²	262 709 Kč
Zásoby zboží v pořizovací ceně bez DPH	732 142 Kč
Pohledávky včetně DPH	52 192 Kč
Závazky včetně DPH	47 714 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Zde se na chvíli zastavme a zamysleme se nad tím, zda - li do převodového můstku (který je nutný při přechodu z reálných výdajů na paušální) u plátců DPH vstupují hodnoty pohledávek, zásob a závazků včetně DPH nebo bez DPH. Dle odborné veřejnosti platí názor, že bez DPH. Tento názor vychází ze skutečnosti, že v § 23 odst.8 písm.b) bod 2 ZDP se hovoří o „*pohledávkách, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem*“ (Pitterling, 2010). U plátců DPH nikdy není zdanitelným příjmem (ale ani daňovým výdajem) daň z přidané hodnoty, odvedená jako daň na výstupu u uskutečněných zdanitelných plnění, resp. uplatněna jako odpočet daně na vstupu u přijatých zdanitelných plnění. ²³ Laicky řečeno, pohledávky, zásoby a závazky musíme „očistit od DPH“.

Hodnotu pohledávek a závazků bez DPH zjistíme za použití ustanovení § 37 odst.2 ZDPH. V tomto ustanovení se říká, že: „*Daň může plátce rovněž vypočítat z úplaty za zdanitelné plnění, která je včetně daně, nebo z částky stanovené podle § 36 odst. 6 ZDPH, která je včetně daně, a koeficientu, který se vypočítá jako podíl, v jehož čitateli je číslo 21 v případě základní sazby daně nebo číslo 15 v případě první snížené sazby daně nebo číslo 10 v případě druhé snížené sazby daně a ve jmenovateli součet údaje v čitateli a čísla 100, vypočtený koeficient se zaokrouhlí na čtyři desetinná místa, vypočtená daň se může zaokrouhlit podle odstavce 1. Cena bez daně se pro účely tohoto zákona dopočte jako rozdíl částky za zdanitelné plnění obsahující daň a vypočtené daně po případném zaokrouhlení.*“ V našem případě se jedná o pohledávky, zásoby (zboží) a závazky vztahující se přímo ke knihám, na které se v roce 2014

²² Jedná se o budovu skladu se vstupní cenou 263 059 Kč, která byla zařazena do používání během roku 2004. Zvolený způsob odpisování je rovnoměrný, jedná se o odpisovou skupinu č. 5.

²³ Dodanění pohledávek při přechodu na paušální výdaje. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26607v34976-dodaneni-pohledavek-pri-prechodu-na-pausalni-vydaje/>.

vztahovala snížená sazba 15 %. ²⁴ V tom případě koeficient činil 0,1304 ($15/15+100 = 15/115 = 0,1304$ po zaokrouhlení).

Pohledávky včetně 15 % DPH činily k 31. prosinci 2014 celkem 52 192 Kč (tab. č. 3.3.3), po vynásobení koeficientem 0,1304 je hodnota DPH rovna 6 805,80 Kč. Hodnota pohledávek bez DPH je tedy 45 386,20 Kč.

Závazky včetně 15 % DPH činily k 31. prosinci 2014 celkem 47 714 Kč (tab. č. 3.3.3), po vynásobení koeficientem 0,1304 je hodnota DPH rovna 6 221,90 Kč. Po odečtení DPH je hodnota závazků ve výši 41 492,10 Kč.

U pohledávek se jedná o několik bezhotovostních prodejů – pohledávek z obchodních vztahů, které nebyly k 31. 12. 2014 zaplacený na účet. Tyto pohledávky byly zaplacený v roce 2015. Jedná se o hodnotu včetně DPH 15 % (knihy). U závazků se jedná o přijaté faktury za koupené zboží do 31. 12. 2014, k jejichž zaplacení došlo po 1. 1. 2015. Opět se jedná o hodnotu včetně DPH 15 % (knihy).

Tab. č. 3.3.4 Struktura daňových výdajů v roce 2014

Položka	Částka
Nákup zboží (bez DPH)	1 146 722 Kč
Vyplacené čisté mzdy	183 935 Kč
Pojistné za zaměstnance	72 734 Kč
Provozní režie	172 965 Kč
Daňový odpis budovy	12 745 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pro informaci je vhodné uvést, že v provozní režii jsou zahrnuty platby externí účetní, které činí 24 000 Kč. Celkem tedy součet daňových výdajů činil 1 589 101 Kč. (tab. 3.3.4)

---

²⁴ Sazby daně z přidané hodnoty a změny DPH. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/finance/dph-dan-z-pridane-hodnoty-sazby-zmeny/r~0d2bd12edbab11e488b0002590604f2e/?redirected=1490278605>.

Ve výpočtu rovněž nesmíme opomenout důležité prvky, které tvoří odvody na zdravotní a důchodové pojištění. Vycházíme z toho, že tato fyzická osoba nebyla a není účastná dobrovolného nemocenského pojištění OSVČ.

Důchodové pojištění (včetně příspěvku na státní politiku nezaměstnanosti) OSVČ stále je a bylo i v roce 2014 upraveno mj. § 5b a § 7 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Z internetových stránek České správy sociálního zabezpečení se můžeme dočíst, že pojistné činilo v tomto roce 29,2 % z vyměřovacího základu, což je polovina dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti.²⁵ Zde tento základ daně (rozdíl mezi příjmy a výdaji) činil 353 767,00 Kč, vyměřovací základ ($353\,767\text{ Kč}/2$) byl tudíž 176 883,50 Kč, po zaokrouhlení 176 884 Kč. **Pojistné na důchodové pojištění** za rok 2014 činí 29,2 % z 176 884 Kč, což je 51 650,13 Kč, po zaokrouhlení **51 651 Kč**.

Co se týče zdravotního pojištění OSVČ v roce 2014, zde se řídíme § 2 a § 3a zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Pojistné činilo 13,5 % z vyměřovacího základu, což je také polovina dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. Opět jednoduchým výpočtem rozdílu mezi příjmy a výdaji zjistíme základ daně, který byl 353 767,00 Kč, jeho polovina je vyměřovací základ, tedy 176 883,50 Kč. **Pojistné na zdravotní pojištění** tedy za rok 2014 činí 13,5 % z 176 883,50 Kč, což je 23 879,27 Kč, po zaokrouhlení **23 880 Kč**.

Shrnutí roku 2014: Při uplatňování skutečných výdajů byl podnikatel povinen zaplatit do veřejných rozpočtů (finanční správě ČR, české správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně) celkem částku **100 896 Kč**. Tato částka představuje 28,5 % z dílčího základu daně. Disponibilní zisk po provedených odvodech činí 252 871 Kč ($353\,767 - 100\,896 = 252\,871$ Kč).

---

²⁵ Důležité údaje platné pro sociální zabezpečení v roce 2014. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/dulezite-udaje-platne-pro-socialni-zabezpeceni-v-roce-2014.htm>.

Rok 2015

Zdanitelné příjmy ze živnosti (provozování prodejny včetně e-shopu) činily 2 159 755 Kč, jednalo se o příjmy z prodeje zboží. Příjmy obsahují zároveň i příjmy z úhrady pohledávek z roku 2014, které byly inkasovány v roce 2015. Tato částka v sobě zároveň zahrnuje příjmy z prodeje zboží v prodejních cenách, včetně prodeje veškerého zboží, které bylo k 31. 12. 2014 na skladu jako zásoba. Celkové daňové výdaje včetně daňových odpisů (ty činily 12 745 Kč a týkaly se nemovité věci – budovy) byly 1 769 430 Kč. Základ daně dle dílčího základu daně dle § 7 ZDP byl 390 325 Kč.

Tab. 3.3.5 Nezdánitelné části základu daně dle § 15 ZDP

Položka	Částka
Poskytnuté bezúplatné plnění (dary)	10 535 Kč
Penzijní připojištění	7 200 Kč
Celkem nezdánitelné části základu daně	17 735 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Dle tabulky výše (3.3.5.) po snížení daně o nezdánitelné části činil základ daně 372 590 Kč.

Tab. č. 3.3.6 Závěrečný výpočet daňové povinnosti

Položka	Částka
Zaokrouhlení	372 500 Kč
Daň dle sazby dle § 16 ZDP	55 875 Kč
Základní sleva na dani na poplatníka	24 840 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Konečná daň v roce 2015 činila **31 035 Kč**. Výpočet viz tabulka 3.3.6.

Tab. 3.3.7 Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci – stav k 31. 12. 2015

Položka	Částka
DHM v zůstatkové ceně bez DPH	249 964 Kč
Zásoby zboží v pořizovací ceně bez DPH	721 851 Kč
Pohledávky včetně DPH	19 100 Kč
Závazky včetně DPH	50 487 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Opět u položky pohledávek (tab. 3.3.7) hovoříme o několika bezhotovostních prodejkách – pohledávky z obchodních vztahů, které nebyly k 31. 12. 2015 zaplacené na účet, k jejich platbě došlo až v roce 2016. Jedná se o hodnotu včetně DPH 15 % (knihy). U závazků se jedná o nezaplacené přijaté faktury - zakoupené zboží do 31. 12. 2015, zaplacené v roce 2016. Rovněž se jedná o hodnotu včetně DPH 15 % (knihy).

Tab. č. 3.3.8 Struktura daňových výdajů v roce 2015

Položka	Částka
Nákup zboží (bez DPH)	1 193 904 Kč
Vyplacené čisté mzdy	217 427 Kč
Pojistné za zaměstnance	84 842 Kč
Provozní režie	260 512 Kč
Daňový odpis budovy	12 745 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Opět nesmíme zapomenout na platby externí účetní v celkové výši 24 tisíc Kč, které jsou zahrnuty v položce provozních režii. Celkem tedy skutečné daňové výdaje činily 1 769 430 Kč. (tab. 3.3.8)

Stejně jako v předchozím roce, i v tomto nesmíme zapomenout na důchodové a zdravotní pojištění. Jak u důchodového, tak u zdravotního pojištění se řídíme stejnými legislativními dokumenty a jejími paragrafy, kterými jsme se řídili v předchozím roce.

Pojistné na důchodovém pojištění činilo stejně jako v roce 2014 a poté i v roce 2016 celkem 29,2 % z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem se rozumí 50 % dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. Zde tento základ daně (rozdíl mezi příjmy a výdaji) činil 390 325 Kč, vyměřovací základ byl tudíž 195 162,50 Kč, po zaokrouhlení 195 163 Kč. **Pojistné na důchodové pojištění** tedy za rok 2015 činí 29,2 % z 195 163,-Kč, což je po zaokrouhlení **56 988 Kč**.

U zdravotního pojištění pojistné činilo 13,5 % z vyměřovacího základu, což je polovina dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. Základ daně (rozdíl mezi příjmy a výdaji) činil 390 325 Kč, vyměřovací základ je tedy 195 162,50 Kč. **Pojistné na zdravotní pojištění** tedy za rok 2015 činí 13,5 % z 195 162,50 Kč, což je opět po zaokrouhlení **26 347 Kč**.

Shrnutí roku 2015: Při uplatňování skutečných výdajů v tomto roce byl podnikatel povinen zaplatit do veřejných rozpočtů celkem **114 370 Kč**. Pro naši představu je dobré opět uvést, že tato částka činí 29,3 % z dílčího základu daně. Disponibilní zisk po provedených odvodech činí 275 955 Kč ($390\,325 - 114\,370 = 275\,955$ Kč).

Rok 2016

Zdanitelné příjmy ze živnosti (provozování prodejny včetně e-shopu) byly 1 903 228 Kč, jednalo se o příjmy z prodeje zboží. Celkové daňové výdaje včetně daňových odpisů (ty činily 12 745 Kč a týkaly se nemovité věci – budovy) byly 1 587 489 Kč. Základ daně dle dílčího základu daně dle § 7 ZDP byl 315 739 Kč.

Tab. č. 3.3.9 Nezdánitelné části základu daně dle § 15 ZDP

Položka	Částka
Poskytnuté bezúplatné plnění (dary)	7 000 Kč
Penzijní připojištění	7 200 Kč
Celkem nezdanitelné části základu daně	14 200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Základ daně po snížení o nezdanitelné části základu daně činil 301 539 Kč. Výpočet viz tabulka 3.3.9.

Tabulka č. 3.3.10 Závěrečný výpočet daňové povinnosti

Položka	Částka
Zaokrouhlení	301 500 Kč
Daň dle sazby dle § 16 ZDP	45 225 Kč
Sleva na dani	24 840 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Konečná daň po uplatnění slev (viz tabulka 3.3.10) za rok 2016 činila **20 385 Kč**.

Tab. č. 3.3.11 Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci – stav k 31. 12. 2016

Položka	Částka
DHM v zůstatkové ceně (bez DPH)	237 219 Kč
Zásoby zboží v pořizovací ceně (bez DPH)	828 458 Kč
Pohledávky (včetně DPH)	21 000 Kč
Závazky (včetně DPH)	60 728 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Opět u položky pohledávek (tab. 3.3. 11) hovoříme o několika bezhotovostních prodejkách – pohledávky z obchodních vztahů, které nebyly k 31. 12. 2016 zaplacený na účet, k jejich platbě došlo až v roce 2017. Jedná se o hodnotu včetně DPH 15 % (knihy). U závazků se jedná o nezaplacené přijaté faktury - zakoupené zboží do 31. 12. 2016, zaplacené v roce 2017. Také se jedná o hodnotu včetně DPH 15 % (knihy).

Tab. č. 3.3.12 Struktura výdajů v roce 2016

Položka	Částka
Nákup zboží (bez DPH)	1 095 360 Kč
Vyplacené čisté mzdy	283 109 Kč
Pojistné za zaměstnance	105 581 Kč
Provozní režie	272 635 Kč
Daňový odpis	12 745 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Ani zde nesmíme zapomenout na platby externí účetní ve výši 24 000 Kč, které jsou součástí provozní režie. Součet skutečné daňových výdajů tedy celkem činil 1 769 430 Kč. (Tab. 3.3.12)

Opět je nutno vyčíslit příspěvky na zdravotní a důchodové pojištění, u kterých se řídíme legislativou zmíněnou výše. Důchodové pojištění stále činilo 29,2 % z vyměřovacího základu, což je 50 % z dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. V tomto roce činil dílčí základ 315 739 Kč. Vyměřovací základ byl 157 869,50 Kč, zaokrouhleno na 157 870 Kč. Ve finále činilo **pojistné na důchodové pojištění** za rok 2016 29,2 % z 157 870 Kč, což je po zaokrouhlení na celé koruny **46 099 Kč**.

Ani výše zdravotního pojištění se nezměnila, pojistné činilo 13,5 % z vyměřovacího základu, kdy vyměřovací základ je 50 % dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. Zde tento základ daně činil 315 739 Kč, polovina tvoří vyměřovací základ, tedy 157 869,50 Kč. Nyní ovšem dochází ke změně. Znění § 3a odst.2 zákona č.592/1992 Sb., o pojistném na pojistném všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, nám říká, že „*OSVČ je povinna odvést pojistné z vyměřovacího základu ve výši skutečného rozdílu mezi příjmy a výdaji. Je-li vyměřovací základ podle skutečného rozdílu mezi příjmy a výdaji nižší než minimální vyměřovací základ, je OSVČ povinna odvést pojistné z minimálního vyměřovacího základu.*“ Tímto se rozumí dvanáctinásobek 50 % průměrné měsíční mzdy, zjištěné příslušným státním orgánem. Pro rok 2016 byla průměrná měsíční mzda vyhlášena ve výši 27 006 Kč. Z toho plyne, že minimální vyměřovací základ pro rok 2016 byl 162 036 Kč (12 x 27 006, tj. 324 072 Kč, z toho 50 % = 162 036 Kč).²⁶ Pro výpočet odvodu na zdravotní pojištění tedy nemůžeme použít jako vyměřovací základ reálnou částku fyzické osoby, jelikož nedosahuje minimální, zákonem stanovené hranice. Proto zde musíme použít minimální vyměřovací základ, který byl stanoven. **Pojistné na zdravotní pojištění** tedy za rok 2016 vypočítáme jako 13,5 % z 162 036 Kč, což je **21 875 Kč**.

Shrnutí roku 2016: V tomto roce podnikatel odvedl do veřejných rozpočtů (finanční správě ČR, České správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně) celkem **88 359 Kč**. Tato částka představuje 27,9 % z dílčího základu daně. Disponibilní zisk po provedených odvodech činí 227 380 Kč (315 739 – 88 359 = 227 380).

---

²⁶ Od ledna 2016 se mění zdravotní pojištění u všech skupin plátců. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/od-ledna-2016-se-meni-zdravotni-pojisteni-u-vsech-skupin-platcu>.

3.3.3 Převodový můstek

Aby FO mohla přejít z režimu reálných výdajů do režimu paušálních výdajů, musí provést tzv. převodový můstek, který je podkladem pro dodatečné daňové přiznání za rok 2014, které je rovněž nutno podat. Tyto kroky byly rozebírány v kapitole 3.2.

Pro větší přehlednost jsou již data, se kterými se pracuje, vloženy do příloh. Hodnoty vstupující do převodového můstku jsou uvedeny v příloze č.1, stejně tak jako postupy výpočtu.

Dle § 23 odst.8 písm.b) bod 2 ZDP se převodový můstek provede tak, že původní rozdíl mezi příjmy a výdaji dle daňové evidence se:

- 1) zvýší o hodnotu pohledávek, tj. + 45 386 Kč,
- 2) zvýší o hodnotu zásob, tj. + 732 142 Kč,
- 3) sníží o hodnotu závazků, tj. - 41 492 Kč.

Všechny hodnoty jsou již „očištěné“ od DPH. Po úpravě je základ daně v rámci převodového můstku roven 736 036 Kč. Základ daně roku 2014 při přechodu ovšem musí být včetně převodového můstku, tudíž konečný základ daně je ve výši 1 089 803 Kč.

Další kroky jsou totožné jako v řádném daňovém přiznání za rok 2014, tedy výpočet nového základu daně, který činí 1 070 773 Kč. Po uplatnění slev činí „nová“ daň **135 765 Kč**.

Rozdíl daně z řádného přiznání za rok 2014 (v systému skutečných výdajů) a daně z povinného dodatečného přiznání za rok 2014 (v systému skutečných výdajů a převodového můstku) činí 110 400 Kč v neprospěch poplatníka což znamená, že tuto částku musí podnikatel za rok 2014 doplatit finančnímu úřadu.

Ani zde nesmíme v případě podání dodatečného přiznání z důvodu přechodu na paušální výdaje opomenout povinnost podat opravné přehledy na zdravotní a důchodové pojištění. Postup stanovení odvodové povinnosti na důchodovém pojištění je stejný jako v kapitole 3.3.2.

S novým základem daně se nám změnil i vyměřovací základ pro pojistné na důchodovém pojištění. Konečné pojistné na důchodové pojištění dle opravného přehledu za rok 2014 činí po zaokrouhlení **159 112 Kč**.

Co se týče zdravotního pojištění OSVČ, opět jednoduchým výpočtem rozdílu mezi příjmy a výdaji zjistíme základ daně, který byl nově výše zmiňovaných 1 089 803 Kč. Jeho polovina je vyměřovací základ, tedy 544 902 Kč. Pojistné na zdravotní pojištění dle opravného přehledu po zaokrouhlení činí **73 562 Kč**.

Shrnutí po aplikaci převodového můstku a podání dodatečného a opravných formulářů:

Při uplatňování skutečných výdajů a povinného převodového můstku byl podnikatel povinen zaplatit do veřejných rozpočtů (finanční správě ČR, české správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně) celkem částku **368 439 Kč**, což je o **267 543 Kč** více než původních **100 896 Kč**. Veškeré výpočty vztahující se ke kapitole 3.3.3 se nacházejí v příloze č.1.

3.3.4 Rok 2015 při použití paušálních výdajů

Nyní přistoupíme k výpočtu odvodových povinností za situace, kdy živnostník po roce 2014 opustil systém skutečných výdajů a v roce 2015 již uplatňoval paušální výdaje.

Z údajů daňové evidence naší FO za rok 2015 víme, že zdanitelné příjmy ze živnosti (provozování prodejny včetně e-shopu) byly 2 159 755 Kč, jednalo se o příjmy z prodeje zboží. V této hodnotě jsou pochopitelně zahrnuty i příjmy z prodeje veškerého zboží z prodejních cen (včetně marže, ale bez DPH), jež bylo k 31.12.2014 na skladu a jeho hodnota v pořizovacích cenách byla 732 142 Kč. Kromě toho jsou v hodnotě 2 159 755 Kč zahrnuty i příjmy z úhrady pohledávek, které byly k 31.12.2014 neuhrazeny. Jejich hodnota byla 45 386 Kč a k úhradě došlo až v roce 2015.

Z obsahu výše uvedeného převodového můstku plyne, že jak zboží v hodnotě 732 142 Kč, tak i pohledávky ve výši 45 386 Kč byly podrobeny převodovému můstku. Z logiky věci, ale především ze znění ustanovení § 23 odst.4 písm.d) ZDP plyne, že do základu daně se nezahrnují částky, které již byly zdaněny podle tohoto zákona u téhož poplatníka, což obě částky byly v rámci dodatečného daňového přiznání za rok 2014. Z tohoto důvodu je součet obou hodnot (732 142 + 45 386) ve výši 777 528 Kč nyní nutno odečíst od zdanitelných příjmů roku 2015, které jsou ve výši 2 159 755 Kč. Tímto postupem – odečtením hodnoty zboží v pořizovacích cenách - dodržíme i úpravu obsaženou v ustanovení § 23 odst. 8 písm.b)

bod 2 ZDP, kde se říká, že do základu daně se zahrne při dalším prodeji nespotřebovaných zásob (k 31. 12. 2014 nespotřebovaných zásob) již zahrnutých do základu daně pouze rozdíl, o který převyšuje cena, za kterou byly nespotřebované zásoby prodány, cenu nespotřebovaných zásob zahrnutých do základu daně. Předmětem zdanění v roce 2015 tak fakticky zůstane pouze marže.

Po této úpravě příjmy zdanitelné roku 2015 činí jen 1 382 227 Kč a oproti těmto zdanitelným příjmům roku 2015 se uplatní paušální výdaj ve výši 60 %, což ve výsledku činí 829 336 Kč.

Další postup už je běžný a jeho výpočet je uveden v příloze č.2. Jedná se o výpočet základu daně, jeho snížení o nezdanitelné části a následné vypočtení daně po slevách. Finální daň po uplatnění slev tedy činí **55 425 Kč**.

Rozdíl daně z řádného přiznání za rok 2015, které je v systému skutečných výdajů a hypotetického řádného přiznání za rok 2015, v systému paušálních výdajů činí 24 390 Kč v neprospěch poplatníka.

Opět se dostáváme k odvodové povinnosti na důchodové a zdravotní pojištění. Jak u důchodového, tak u zdravotního pojištění se řídíme stejnými legislativními dokumenty a pracujeme stejným způsobem jako v předchozích letech. Pro zestručnění jsou proto uvedeny pouze konečné částky.

Pojistné na důchodovém pojištění je po zaokrouhlení **80 723 Kč**. Na zdravotním pojištění činí částka pojistného po zaokrouhlení **37 321 Kč**.

Shrnutí roku 2015 v režimu paušálních výdajů: Při uplatňování paušálních výdajů v tomto roce byl podnikatel povinen zaplatit do veřejných rozpočtů celkem **173 469 Kč**. Ve srovnání s modelem uplatňování skutečných výdajů v témže roce je tato celková částka vyšší o 59 099 Kč, jelikož celková odvodová povinnost při skutečných výdajích roku 2015 byla 114 370 Kč.

3.3.5 Rok 2016 při použití paušálních výdajů

Také v tomto roce znova přistoupíme k výpočtu odvodových povinností. Jedná se o situaci, kdy živnostník po roce 2014 opustil systém skutečných výdajů a v roce 2015 a 2016 již uplatňuje paušální výdaje.

Z údajů daňové evidence za rok 2016 víme, že zdanitelné příjmy ze živnosti byly 1 903 228 Kč, jednalo se o příjmy z prodeje zboží. Proti těmto zdanitelným příjmům roku 2016 se uplatní paušální výdaj ve výši 60 %, což činí 1 141 937 Kč. Ocitli jsme se kousek od maximální hodnoty 1 200 000 Kč.

Následují kroky, které jsou zmiňovány jak v roce 2014, tak v roce 2015 a to výpočet základu daně, jeho snížení o nezdanitelné části a následné vypočtení daně po slevách. Jednotlivé kroky výpočtu a částek vstupujících do výpočtu jsou uvedeny v příloze č. 3. Konečná daň je **87 210 Kč**.

Rozdíl daně z řádného přiznání za rok 2016, v systému skutečných výdajů a hypotetického řádného přiznání za rok 2016, v systému paušálních výdajů činí 66 825 Kč v neprospěch poplatníka.

Posledním krokem je opět výpočet odvodů na důchodovém a zdravotním pojištění. Postupujeme naprosto identicky jako v předchozích letech a řídíme se stále stejnými legislativními dokumenty.

Pojistné na důchodové pojištění činí po zaokrouhlení **111 149 Kč**. Odvod pojistného na zdravotní pojištění je po zaokrouhlení částka **51 388 Kč**.

Shrnutí roku 2016 v systému paušálních výdajů: Při uplatňování paušálních výdajů v tomto roce byl podnikatel povinen zaplatit do veřejných rozpočtů celkem **249 747 Kč**. Ve srovnání s uplatňováním skutečných výdajů je tato celková částka vyšší o 161 388 Kč, poněvadž celková odvodová povinnost při skutečných výdajích byla jen 88 359 Kč.

3.3.6 Posouzení výhodnosti a shrnutí

Pro získání odpovědi na otázku, zda se našemu figurantovi vyplatí uplatňovat výdaje skutečné nebo paušální musíme porovnat celkové fiskální náklady. Platby externí účetní, které jsou nutné v případě uplatňování skutečných výdajů, jsou již zahrnuty v provozní režii skutečných výdajů, viz. předchozí kapitoly.

Tab. č. 3.3.13 Porovnání celkových odvodových povinností

Rok	Odvody - skut. výdaje	Odvody - paušál. výdaje
2014	100 896 Kč	368 439 Kč
2015	114 370 Kč	173 469 Kč
2016	88 359 Kč	249 747 Kč
Celkem	303 625 Kč	791 655 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Z tab. 3.3.13 je zřejmé, že v případě našeho figuranta by uplatňování paušálních výdajů bylo dražší a pravděpodobně by vedlo k bankrotu živnostníka, jelikož částka dodatečného fiskálního nákladu za zmiňované roky je závratných 488 030 Kč. Tato částka by velmi výrazně snížila kumulovaný disponibilní zisk za roky 2014 až 2016, který celkem činil 756 206 Kč.

Jako vhodné se jeví vyčíslit si živnostníkův pravděpodobný zisk. Při uplatňování skutečných výdajů si živnostník za tyto tři roky může čerpat cca 21 tisíc Kč za měsíc (756 206/36 měsíců). Při uplatňování paušálních výdajů za totožné období bude živnostníkův zisk značně omezen, a to jen na necelých 7 500 Kč za měsíc ($756\,206 - 488\,030 = 268\,176$; $268\,176/36 = 7\,449$).

Takové výsledky hospodaření si nemůže dlouhodobě žádný podnikatel dovolit. Proto je jasné, že konkrétně našemu figurantovi by přechod na paušální výdaje rozhodně nepomohl, naopak spíše uškodil.

4. Právní a ekonomické aspekty stanovení základu daně za použití paušálních či reálných daňových výdajů

Výběr a odvod daní se neobejde bez neefektivních řešení a zbytečných nákladů, a to ať už se jedná o sektor veřejné správy, či samotného plátce daně. Na aspekty, které jsou ovlivňovány výdajovými paušály, se můžeme proto dívat dvojím pohledem: z pohledu daňového subjektu a také z pohledu správce daně. Oba dva úhly pohledu budou v podkapitolách rozpracovány, zachyceny a budou vyzdvihnuty jejich plusy, případně mínusy.

K lepšímu pochopení některých níže uvedených problematik jsou uvedeny rovněž praktické příklady.

4.1 Daňový subjekt – ekonomické aspekty

4.1.1 Administrativní náklady spojené s daněmi

Pojďme se nejdříve podívat do soukromého sektoru, ve kterém se objevují nepřímé administrativní náklady, kterým se také říká náklady vyvolané. Tyto náklady vyvolávají neefektivnost a je těžké je vyčíslit, jelikož nejsou statisticky vykazovány. Typickými příklady těchto nákladů je čas k seznámení se s daňovými zákony, čas strávený vyplněním daňového přiznání, peníze zaplacené daňovým poradcům a právníků nebo také náklady na vedení účetní evidence. Výši těchto nákladů je možné pouze odhadovat.

Zde platí, že náklady rostou se složitostí daně. Z tohoto pohledu můžeme říci, že daň ze mzdy je levnější, než daň z celkových příjmů. V některých případech rostou nepřímé administrativní náklady současně s přímými náklady, v jiném případě nepřímé náklady rostou, pokud přímé klesají a naopak. Toto se stává nejčastěji v případech, kdy jednomu sektoru je odňata určitá povinnost s tím, že je přenesena na druhý sektor. Pro svou značnou „skrytost“ jsou tyto náklady často podceňovány státní správou a může se stát, že překročí únosnou mez. Jedním z mnoha důvodů je např. regresivita administrativních nákladů vzhledem k velikosti daňového základu a důchodu poplatníků. Ve velkých podnicích jsou náklady na vyplnění daňového přiznání pouhým zlomkem zisku, zatímco u malých podnikatelů to může být mnohokrát více.

Tento nežádoucí jev je v současné době možné snížit, a to díky zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který umožňuje poplatníkům daně z příjmů zahrnout náklady paušálem, čehož mají podnikatelé často využívají. Tímto dojde k usnadnění vyhotovení daňového přiznání a zároveň nemusí vést složitou evidenci svých nákladů.²⁷

Takto uspoří nejen čas, ale také peněžní prostředky, které by museli obětovat za administrativní sílu či pomoc odborníka. Je samozřejmé, že efektivnost paušálního zdanění se bude lišit případ od případu, nicméně tato možnost nabízí řešení pro boj s nepřímými administrativními náklady a můžeme ji vnímat jako **výhodu** paušálních výdajů.

4.2 Daňový subjekt – právní aspekty

4.2.1 Nepřehlednost a složitost přechodových můstků

Pro fyzické osoby, které se rozhodnou přejít z režimu uplatňování skutečných výdajů do režimu paušálních výdajů, platí určitý zákonem daný postup, který není zcela jednoduchý na aplikaci. Právně je upraven v § 23 odst.8 písm.b) ZDP, který obsahuje 3 body.

První bod zmiňovaného ustanovení nám říká, jaké kroky musí učinit fyzická osoba, která přechází na paušální výdaje ze systému (podvojného) účetnictví. V podstatě se jen zvyšuje výsledek hospodaření o zůstatek dosud vytvořených daňových rezerv a opravných položek (dle pravidel v zákoně č.593/1992 Sb.). Fakticky se tyto v minulých letech uplatněné náklady rozpouštějí do výnosů a první rok s paušálními výdaji je tak nezatížen daňově-účetní minulostí poplatníka.

Druhý bod ustanovení pojednává o tom, jaké kroky činí fyzická osoba, která přechází na paušální výdaje ze systému daňové evidence. V podstatě se rozdíl mezi příjmy a výdaji zvyšuje o hodnotu pohledávek (u plátců DPH bez DPH), které by při následné úhradě byly zdanitelným příjmem, o zůstatky nespotřebovaných zásob (u plátců DPH bez DPH) a o zůstatky vytvořených daňových rezerv (opět dle pravidel v zákoně č.593/1992 Sb). Do základu daně se zahrne při dalším prodeji nespotřebovaných zásob (v roce uplatňování paušálních výdajů) pak už jen rozdíl, o který převyšuje cena, za kterou byly nespotřebované zásoby reálně prodány, pořizovací cenu nespotřebovaných zásob. Reálně tak do zdanění v

---

²⁷ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika.*, s. 45

roce paušálních výdajů zahrne už jen marži. Všechny zásoby v pořizovací ceně pořízené v roce daňové evidence a neprodané k okamžiku přechodu, se zdaní. O jejich pořizovací cenu se taky zvýší základ daně dle bodu 2. Vychází se z inventury zásob, která je k okamžiku přechodu nutností. Základ daně se snižuje o hodnotu dluhů (u plátců DPH bez DPH), které by při úhradě byly v systému daňové evidence daňovým výdajem. Musí se tedy jednat jen o dluhy na dosažení příjmů. V bodě 2 je mj. i výslovně uvedeno, že v době daňové evidence zaplacené zálohy (fakticky pohledávky) a přijaté zálohy (fakticky závazky), které nebyly do okamžiku přechodu zúčtovány, neovlivní výsledek přechodového můstku dle bodu 2, zde nevstupují. Důvodem je to, že zaplacená záloha je pohledávkou, ale při zúčtování se bude chovat tak, že sníží hodnotu dluhu, výdaje, hodnotu doplatku z přijaté faktury. Z takovéto pohledávky nikdy nebude zdanitelný příjem, a proto by zvyšování rozdílu mezi příjmy a výdaji v tomto případě mělo zcela nesmyslný efekt. Taktéž přijatá záloha je dluhem, ale při zúčtování se bude chovat tak, že sníží hodnotu pohledávky, příjmu, hodnotu doplatku z vydané faktury. Z takového dluhu tedy nikdy nebude daňový výdaj a snižování rozdílu mezi příjmy a výdaji by v tomto případě taktéž bylo zcela zbytečné.

Třetí bod ustanovení hovoří o tom, jaké kroky učiní fyzická osoba, která přechází na skutečné výdaje ze systému paušálních výdajů. V podstatě se rozdíl mezi příjmy a paušálním výdaji zvyšuje o hodnotu pohledávek (u plátců DPH bez DPH), které by při následné úhradě byly zdanitelným příjmem.

Bod 2 je v praxi zjevně nejfrekventovanější a je aplikován i na konkrétním příkladu v rámci praktické části této práce viz. kapitola 3.3.

Poměrně značnou složitost – zejména pro drobné živnostníky – převodového můstku s možností chyb, které možná nebudou nikdy odhaleny, nutno vyhodnotit jako **nevýhodu** paušálních výdajů. Z tohoto rovněž můžeme odvodit i zápor z pohledu správce daně, neboť chyby, které mohou nastat při tvorbě převodového můstku nebudou patrně odhaleny. Důvod je prostý - poplatníci s paušálními výdaji totiž jakoby „vypadávají“ z hlavního zorného úhlu daňových kontrol, a to včetně roků v daňové evidenci a včetně převodového můstku.

4.3 Správce daně – ekonomické aspekty

Při zpracování podkapitol, které se týkají pohledu správce daně, ať už z právního či ekonomického hlediska, autorka využila možnosti konzultace s pracovníkem finančního úřadu. Bylo využito jeho postřehů a jsou zde zpracovány problémy, na které sám správce daně poukázal.

4.3.1 Jednoduchost a rychlost zpracování podaných daňových přiznání

Zaměřme se nyní na rychlost zpracování daňových přiznání. Oproti přiznáním se skutečnými výdaji (v režimu daňové evidence) se v přiznání s paušálními výdaji vůbec nevyplňuje značná část přílohy číslo 1, konkrétně bod 2 Písmeno A., s názvem „Doplňující údaje“ (Roční úhrn čistého obratu, Uplatněné odpisy celkem, Z toho odpisy nemovitostí). Dále se nevyplňuje bod 2, Písmeno D, Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b ZDP. Tato tabulka je v podstatě přehledem o majetku a dlužích. Pokud bychom ji chtěli velmi zjednodušeně přirovnat k systému podvojného účetnictví, je jakousi rozvahou, bilancí.

Tyto uvedené hodnoty nemusí pracovník úřadu vkládat do tzv. automatizovaného daňového informačního systému (dále jen ADIS) v případě přiznání v papírové podobě, což zejména u výše uvedené tabulky představuje významnou úsporu. Mezi poplatníky daně z příjmů fyzických osob se mohou vyskytnout i takoví, kteří mají zpřístupněnou datovou schránku a v takových případech dle právní úpravy v § 72 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., je pak povinná taková fyzická osoba podat přiznání jen ve formě datové zprávy, v předepsané formě a struktuře. V takovém případě je zpracování přiznání velmi rychlou záležitostí, dojde v podstatě k překlopení dat do systému ADIS, přičemž i případné přílohy přiznání mohou být v elektronickém tvaru.

Tímto odpadá manipulace s papírovým přiznáním do daňového spisu a poté za stanovenou dobu dále do archívu. Toto považuje nejen správce daně, ale také poplatník za významnou **výhodu**. Uspoří se úředníkům čas, neplýtvá se místem v archívech a poplatníkovi odpadá značná část administrativy.

4.3.2 Vyloučení možnosti umořování daňové ztráty

Při uplatňování paušálních výdajů nikdy nemůže vzniknout daňová ztráta, daňové výdaje totiž na první pohled logicky nemohou přesáhnout příjmy. Tento fakt výrazně zkracuje lhůty pro stanovení daně. Jedná se o lhůtu, do kdy ještě může správce daně daň za určitý rok vyměřit, lépe řečeno doměřit. Tato záležitost je upravena v § 148 daňového řádu²⁸ a základní lhůta činí 3 roky od posledního dne lhůty pro podání přiznání za určitý rok. U daně z příjmů fyzických osob je tímto dnem 1. duben každého roku (pokud se lhůta neposouvá na další dny z důvodu pracovního volna nebo svátku). Pokud by fyzická osoba uplatňovala skutečné výdaje a docílila daňové ztráty (viz dále), pak je tato lhůta nejméně o 5 let delší. Upravuje to speciálně § 38r odst.2 ZDP a jedná se o poměrně složitou a obsáhlou problematiku.

Pokud se určitý rok promlčí, pak správce daně může provést archivaci takového přiznání a poté dle skartačních lhůt i jeho skartaci. Jinými slovy řečeno, u fyzických osob s paušálními výdaji dochází výrazně dříve k likvidaci a skartaci písemností v budovách správce daně a komplexní správa takového daňového subjektu je výrazně jednodušší a levnější. Správce daně zároveň nemusí průběžně po dobu pěti let prověřovat proces umořování daňových ztrát.

Výhodou pro správce daně je tedy i to, že poplatník s paušálními výdaji nemůže v roce dosažení zisku eliminovat případnou daňovou povinnost odečtením daňové ztráty z minulosti.

Při uplatňování paušálních výdajů je nutno si uvědomit pravidlo, které se týká prvního roku v režimu paušálních výdajů po přechodu z výdajů skutečných. V rámci § 23 odst.4 písm.d) ZDP je totiž uvedeno, že do základu daně (fyzické osoby) se nezahrnují částky (příjmy), které již byly zdaněny podle ZDP u téhož poplatníka. To znamená, že každý příjem lze podrobit zdanění pouze jednou. Pro lepší pochopení této části je vhodné si uvést příklad.

Poplatník se rozhodl, že od 1. 1. 2016 začne uplatňovat paušální výdaje, přičemž do 31. 12. 2015 uplatňoval skutečné výdaje v rámci daňové evidence. K 31. 12. 2015 evidoval pohledávky ve výši 200 tisíc Kč. V roce 2016 měl příjmy z činnosti za rok 2016 ve výši 100 tisíc Kč, a dále mu byly propláceny všechny pohledávky ve výši 200 tisíc Kč. Celkem mu tedy v roce 2016 plynuly příjmy ve výši 300 tisíc Kč. Tyto se ale neuvádí do daňového

---

²⁸ Zákon č. 280/2009 Sb., *daňový řád*

přiznání všechny společně do jednoho řádku. Do Přílohy č.1, do řádku 101 se uvedou pouze příjmy, plynoucí v běžném roce z výkonů běžného roku, v našem případě z roku 2016, což byla částka 100 tisíc Kč. Proti nim uplatnil paušální výdaje, vezmeme například 60 %, tj. 60 000 Kč, do řádku 102. Hodnota řádku 104 bude 40 tisíc Kč, (rozdíl $100.000 - 60.000 = 40.000$), se již nijak neupraví v řádku 106, což jsou hodnoty snižující zisk a to dle § 23 ZDP. Dle § 23 odst.4 písm.d) ZDP se do základu daně nezahrnou částky, které již byly zdaněny podle ZDP. Pilařová (2015) se vyjádřila k problematice přechodového můstku a uvádí, že „*Pokud se bude jednat o inkaso pohledávky vzniklé v době vedení daňové evidence (tedy v „prvním“ roce, v našem uvedeném příkladu rok 2015 a dříve), nejedná se v aktuálním „druhém“ roce (v našem příkladu 2016) o zdanitelný příjem. Takový příjem nebude vstupovat do základu daně, a proto také není možné k této hodnotě nezdanitelných příjmů uplatnit daňový výdaj.*“²⁹ Nezahrne se tímto částka 200 tisíc Kč, která byla zdaněna v přiznání za rok 2015 (resp. dodatečném přiznání za rok 2015) z důvodu povinnosti tak učinit dle obsahu § 23 odst.8 písm.b) bod 2 ZDP, a to jako položka zvyšující rozdíl mezi příjmy a výdaji roku 2015 dle tehdy vedené daňové evidence. Pokud se tedy vrátíme zpět k roku 2016, tak po takovém uplatnění by hodnota řádku 113 Přílohy č.1 činila minus 140 tisíc Kč a stala by se dílčím základem daně ze samostatné činnosti za rok 2016.

4.3.3 Riziko nedostatku informací

Jak již bylo popsáno výše, oproti přiznáním se skutečnými výdaji v režimu daňové evidence se v přiznání s paušálními výdaji vůbec nevyplňuje značná část Přílohy číslo 1 - bod 2 Písmeno A. „Doplňující údaje“ (Roční úhrn čistého obratu, Uplatněné odpisy celkem, Z toho odpisy nemovitostí). Dále se nevyplňuje bod 2 Písmeno D. Tabulka pro poplatníky, kteří vedou daňovou evidenci podle § 7b ZDP. Pro správce daně to ale znamená, že nemá za toto zdaňovací období žádný ani orientační přehled o struktuře majetku a dluhů, což není zcela optimální situace. Nutno ale dodat, že vzhledem k charakteru většiny uživatelů paušálních výdajů (podnikající fyzické osoby s hrubým ročním příjmem do 2 000 000 Kč) se toto nejeví jako zásadní nevýhoda.

---

²⁹ PILAŘOVÁ, Ivana. Přechod fyzických osob mezi daňovou evidencí, paušálními výdaji a účetnictvím v podmínkách roku 2015. *Účetnictví v praxi*. Wolters Kluwer, 2015, (9), 25.

Správce daně nemá ale základní přehled o výši mzdových výdajů, které se při uplatňování skutečných výdajů uvádějí do tzv. Tabulky. Jelikož nemá tento údaj, nemá zásadní důvod prověřit plnění povinností, které fyzickým osobám – zaměstnavatelům ukládají jiné části ZDP. Tímto jsou myšleny zejména povinnosti dle § 38h ZDP (sražení a odvod záloh na daň z mezd zaměstnanců), dále § 38j (vedení kompletní mzdové evidence, zejména mzdových listů zaměstnanců a podání jednou ročně tzv. vyúčtování do 1. března dalšího roku za rok minulý). Pokud by totiž měl z tzv. Tabulky informace o roční sumární výši vyplacených čistých mezd v kalendářním roce, musel by správce daně konat a svými postupy se zabývat dodržováním zákonností při zdanění mezd. Do tzv. Tabulky rovněž vstupují i údaje o čistých mzdách vyplacených na základě dohody o provedení práce, které se zdaňují dle pravidel obsažených zejména v § 6 odst. 4 ZDP, tj. 15% srážkovou daní, ale tento příjem nepodléhá odvodu sociálního a zdravotního pojištění.

Správce daně má pravděpodobně poplatníky s paušálními výdaji řadit mezi tzv. nepodstatné a „daňově bezpečné“, což ale nemusí být vždy pravda. Jelikož výdaje jsou paušální, odpadá pro správce daně jeden z hlavních kontrolních směrů, a to posuzování daňové uznatelnosti výdajů. Pokud by správce daně provedl u takové fyzické osoby daňovou kontrolu, mohl by se v podstatě soustředit jen na ověření správnosti výše přiznaných příjmů. To může fyzickou osobu vést k tomu, že si záměrně uplatní paušální výdaje a aby se vyhnul placení daně, úmyslně nepřizná všechny své příjmy. Dle praxe správce daně poplatníky s paušálními výdaji nekontroluje a může tak dojít k tomu, že navzdory významnému krácení příjmů je mimo hlavní zorný úhel správce daně – pokud se do něho nedostane například z důvodu nedůvěryhodného daňového přiznání k DPH, je-li plátcem DPH. Tato nevýhoda paušálních výdajů z pohledu správce daně by mohla být zcela eliminována pomocí nově zavedené elektronické evidence tržeb (dále jen „EET“), dle zákona č. 112/2016 Sb. Ta postupně nabíhá ve 4 fázích: od 1. 12. 2016 (ubytování, stravování a pohostinství), následovala druhá vlna od 1. 3. 2017 (maloobchod a velkoobchod). Téměř plného pokrytí má EET dosáhnout k 1. 3. 2018 (vše kromě výjimek pro 4. fázi od 1. 6. 2018). Právě některé vybrané výrobní činnosti, opravy a ostatní osobní služby byly citovaným zákonem v platném znění odsunuty pro účely EET až na 1. červen 2018.

Po tomto datu by tedy měl tento aspekt, který vidí správci daně jako **nevýhodný**, vymizet. Pokud někteří poplatníci krátili tržby, pak je možné, že po jejich vstupu do systému EET se jejich příjmy rázem zvýší natolik, že uplatňování paušálních výdajů (vzhledem k limitní výši

paušálního výdaje) se stane daňově nevýhodné a takoví poplatníci opustí systém paušálních výdajů.

4.4 Správce daně – právní aspekty

4.4.1 Dodatečné daňové přiznání – znepráhlednění situace a zvýšení administrativy

Pokud ještě chvíli setrváme u přechodových můstků a podrobně se začteme do poslední věty § 23 odst.8 pod bodem 3, zjistíme, že mj. obsahuje pro správce daně další nevýhodu, a to, že „*Základ daně se upraví za zdaňovací období předcházející zdaňovacímu období, ve kterém ke změně způsobu uplatňování výdajů došlo; v tomto případě se má za to, že poplatník není v prodlení, jestliže podá dodatečné daňové přiznání a zaplatí daň nejpozději do dne, kdy je povinen podat daňové přiznání k dani za zdaňovací období, ve kterém ke změně uplatňování výdajů došlo.*“³⁰ Právě tato úprava vyvolá potřebu podat dodatečné daňové přiznání. Opět si nastíníme příklad, na kterém danou část legislativy lépe pochopíme.

Živnostník používající daňovou evidenci podá za rok 2015 daňové přiznání k 1. 4. 2016, které bylo zpracováno v březnu 2016, výdaje uplatňuje ve skutečné výši. Pokračuje v činnosti během roku 2016. V březnu 2017 podle údajů z daňové evidence zjistí, že jeho výdaje jsou výrazně nižší než například pro něho přípustný paušální výdaj (např. 80 %) a i při aplikaci přechodového můstku dle § 23 odst.8 písm.b) bod 2 ZDP bude jeho daň za rok 2015 (dle dodatečného přiznání se skutečnými výdaji plus přechodovým můstkem) a za rok 2016 (dle řádného přiznání už jen s uplatněním paušálních výdajů) v součtu o dost nižší než součet daní za oba roky 2015 a 2016 v systému skutečných výdajů. Do kalkulace musí samozřejmě zahrnout i pojistné na sociální a zdravotní pojištění za oba roky, přičemž za rok 2015 musí na jaře roku 2017 podat opravný přehled s novou výší výdaje (do kterých se promítne i přechodový můstek k 31. 12. 2015). Fakticky tak správce daně obdrží ke konci března 2017 dvě daňová přiznání od onoho jednoho poplatníka, jedno dodatečné a jedno řádné. Obě musí na jaře 2017 zpracovat, prověřit alespoň orientačně správnost a úplnost převodového můstku nahlédnutím do obsahu tzv. Tabulky v Příloze č.1 řádného přiznání za rok 2015 z jara 2016. Toto vyžaduje další úkony správce daně, zvyšuje pracnost a v neposlední řadě vyžaduje čas úředníka. Navíc při převodovém můstku může mít poplatník snahu nezákonně ponížít

---

³⁰)§ 23 odst.8 bod 3 zákona č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

pohledávky či zásoby s nadějí, že správce daně nebude tomuto zpětnému srovnávání věnovat dostatečnou pozornost či energii. Můžeme tedy říci, že správce daně toto vnímá jako pracné a **nevýhodné**.

Obecně platí, že zakotvení povinnosti zpětného ověřování dat z historie s dopady do současnosti může vést spíše k opomenutí či úmyslné ignoraci, která plyne z nezodpovědnosti a laxního přístupu některých úředníků. Ideálním řešením by bylo softwarové zabezpečení zpětné analýzy dat. Zda takovýto software je daňovou správou používán nebylo možno zjistit.

5. Závěr

Práce si kladla za cíl nalézt výhody a nevýhody paušálních daňových výdajů. Aby byly nalezeny, bylo zapotřebí se nejdříve seznámit s problematikou daně z příjmů fyzické osoby a také se samotným důvodem vzniku a vývojem paušálních výdajů. Byla zde zmíněna i provázanost se švarcsystémem, který se opírá o systém paušálních výdajů. Na praktickém příkladu reálně fungujícího živnostníka byl proveden přechod ze skutečných výdajů na paušální. Zde jsme již mohli jasně vidět některé nevýhodné prvky paušálních výdajů. Zároveň vyplynulo několik jasných závěrů, pro koho paušální výdaje nejsou vhodné:

- pro živnostníka, který má běžnou obchodní marži kolem 20-30 % (což byl případ našeho figuranta),
- pro živnostníka, který má kromě výdajů na materiál nebo zboží rovněž výdaje na zaměstnance včetně jejich pojištění a další režijní výdaje, jejichž výše v souhrnu je více než zákonem stanovené procento a zároveň není vyšší než zákonem daný limit výdajů,
- pro živnostníka, který by na konci posledního roku v daňové evidenci, před přechodem na paušální výdaje, vykazoval vyšší než zanedbatelné hodnoty zásob na skladě, totéž platí pro pohledávky,
- pro živnostníka, který by na konci posledního roku v daňové evidenci, před přechodem na paušální výdaje, vykazoval relativně nízké hodnoty závazků. Protože platí, že čím vyšší hodnoty závazků vstupují do převodového můstku, tím je dopad převodového můstku pro živnostníka výhodnější.

Můžeme konstatovat, že v současné době paušální výdaje přinášejí výhodu jen vybrané skupině fyzických osob, tzv. drobným podnikatelům. Výhodné jsou ovšem jen tehdy, pokud jsou náklady pod zákonem stanoveným procentem, a navíc ještě i splňují podmínku, že realizace převodového můstku proběhne na konci takového roku, kde souhrn stavů pohledávek a zásob na jedné straně není výrazněji vyšší než stav závazků na straně druhé. Pokud je souhrn pohledávek či zásob výrazněji vyšší než souhrn závazků, je přechod na paušální výdaje a s tím související převodový můstek obrovskou a zbytečnou finanční zátěží pro poplatníka.

Ze zkoumaných právních a ekonomických aspektů, z nichž některé vzešly z praktického příkladu této práce, vyplynulo na povrch množství výhod, ale také nevýhod paušálních výdajů. Nejvýraznější výhodou se jeví značné snížení administrativní zátěže při uplatňování paušálních výdajů a tím ušetřený čas a finanční prostředky jak daňového subjektu, tak

správce daně. Naopak největší nevýhodou je složitost převodových můstků a s ní svázaná nutnost pečlivého nastudování legislativy. Tato nevýhoda se samozřejmě týká jen fyzických osob, které přechází ze skutečných výdajů na paušální nebo naopak.

Paušální výdaje skýtají poměrně velké množství omezení, nepřehledností a složitostí a jejich výhoda pro živnostníky je omezená. Příklad od příkladu se samozřejmě liší, a proto je uplatňování paušálních výdajů vždy nutné pečlivě zvážit. Obzvlášť nutné je to u případů, kdy fyzická osoba zvažuje přechod na paušální výdaje z výdajů skutečných. Tyto situace je vhodné propočítat a zjistit si tak výhodnost, případnou nevýhodnost zvažovaného přechodu.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. 519 s. ISBN 978-80-7400-440-7.
- [2] DVOŘÁKOVÁ, Veronika. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 326 s. ISBN 978-80-7552-035-7.
- [3] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 275 s. ISBN 978-80-7478-841-3.
- [4] PELC, Vladimír. *Daně z příjmů: s komentářem 2016: zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2016, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, s komentářem, účinný pro rok 2016, vyhlášky, pokyny a sdělení GFŘ a MF ČR, judikatura*. 16. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2016. 1039 s. Daně (ANAG). ISBN 9788075540119.
- [5] PILAŘOVÁ, Ivana, 2015. Přejít fyzických osob mezi daňovou evidencí, paušálními výdaji a účetnictvím v podmínkách roku 2015. *Účetnictví v praxi*. Wolters Kluwer, (9), 25.
- [6] RADVAN, Michal. *Finanční právo a finanční správa: berní právo*. Brno, Česká republika: Doplněk, 2008. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. 509 s. ISBN 9788072392308.
- [7] STARÝ, Marek. *Dějiny daní a poplatků*. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.
- [8] SUCHÁ, Jana. *Daňový paušál ano či ne?*. Beroun: Newsletter, c2006. 59 s. ISBN 8073500388.

Legislativa

- [9] Zákon č. 16 ze dne 21. prosince 1992 České národní rady o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 6. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16>

- [10] Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
- [11] Zákon č. 589 ze dne 20. listopadu 1992 České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 118. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>
- [12] Zákon č. 592 ze dne 20. listopadu 1992 České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 119. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592/>
- [13] Zákon č. 593 ze dne 20. listopadu 1992 České národní rady o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 119. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-593>
- [14] Zákon č. 280 ze dne 22. července 2009 daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 87. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280>
- [15] Zákon č. 112 ze dne 16. března 2016 o evidenci tržeb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 43. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-112>
- [16] Zákon č. 235 ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 78. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>
- [17] Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 87. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

Elektronické dokumenty a ostatní

- [18] BUSINESSINFO.CZ. In: *Vyplatí se u daní z příjmů výdajové paušály? Zásadní změna se projeví za rok* [online]. 2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vyplati-se-u-dani-z-prijmu-vydajove-pausaly-zasadni-zmena-se-projevi-za-rok-86436.html>
- [19] Dodanění pohledávek při přechodu na paušální výdaje. *Daňáři online* [online]. 2010 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26607v34976-dodaneni-pohledavek-pri-prechodu-na-pausalni-vydaje/>
- [20] Důležité údaje platné pro sociální zabezpečení v roce 2014, 2013. *ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ* [online]. Praha [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/dulezite-udaje-platne-pro-socialni-zabezpeceni-v-roce-2014.htm>
- [21] GRŮŇ, Lubomír. *Daňové právo finanční* [online]. 2011 [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: https://is.bivs.cz/el/61110/leto2015/B102SDA/um/Danova_soustava_Ceske_republiky_Doc._Grun.pdf. Studijní text k vybrané části předmětu Finanční právo a k předmětu Správa daní. Bankovní institut vysoká škola.
- [22] Od ledna 2016 se mění zdravotní pojištění u všech skupin plátců. *Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky* [online]. 2015 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/od-ledna-2016-se-meni-zdravotni-pojisteni-u-vsech-skupin-platcu>
- [23] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. Vládní návrh, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. 2014, číslo 252/0. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=252&CT1=0>
- [24] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.* 2009, číslo 515/2. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=515&ct1=2>

- [25] POSLANECKÁ SNĚMOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony. 2005, číslo 1040. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=1040&ct1=0>
- [26] Sazby daně z přidané hodnoty a změny DPH, 2017. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/finance/dph-dan-z-pridane-hodnoty-sazby-zmeny/r~0d2bd12edbab11e488b0002590604f2e/?redirected=1490278605>
- [27] VÝVOJ SAZBY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB, 2016. *Daňáři online: portál daňových poradců a profesionálů* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/sazby--vzory--tabulky/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>
- [28] Zaměstnanecký výdajový paušál – pojem dosud neznámý? *Daňáři online: portál daňových poradců a profesionálů* [online]. 2009 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4671v6654-zamestnanecky-vydajovy-pausal-pojem-dosud-neznamy/>

Seznam zkratk

ADIS	Automatizovaný daňový informační systém
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DPH	Daň z přidané hodnoty
EET	Elektronická evidence tržeb
FO	Fyzická osoba
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
ŘD	Řádná dovolená
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZDPH	Zákon o dani z přidané hodnoty
ŽZ	Živnostenský zákon

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 3.5.2017 .....

Vernika Kozlová .....

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Převodový můstek

Příloha č. 2 - Rok 2015 při použití paušálních výdajů

Příloha č. 3 - Rok 2016 při použití paušálních výdajů